

Landet har mistet en dådskraft

Taler

Carl Joachim Hambro

Dato

14 mai 1930

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Minnestund ved Fridtjof Nansens død

1 Ærede medrepresentanter!

Stortingets medlemmer er samlet i dag for å hedre en stor nordmanns minne. Fridtjof Nansen er død. Og det underlige er, at skjønt han av år snart var en
5 gammel mann, føler vi det alle som om noget lyst og strålende er gått bort, at landet har mistet en dådskraft. Det var Nansens lykkelige særkjenne, at han gjennom alle årene bevarte sin ungdom, lengselen mot det ukjente, følelsen av at gjerninger ventet ham, interessen for det kommende, samfølelsen med det voksende, livsspenningen. Og det blev Nansens store lykke å leve i en tid, da
10 hans land la beslag på alle hans evner og på alle hans krefter. Ingen av hans anlegg fikk ligge ubrukt, alle blev der stillet krav til, og han imøtekom dem alle, og han vokste ved det.

Hans gjerning er så mangesidig og så rik, at det er vanskelig å måle den og å
15 samle den. Han blev ført fra det ene til det annet av livets sterke strøm, og i alle gjerninger og på alle steder var han sig selv. Videnskapen førte ham til dåd, og dåden førte ham tilbake til videnskapen igjen, hans innsats i den biologiske og oceanografiske forskning vil være nok til å bevare hans navn, men også videnskapen blev for ham utlengsel, og hans ferd over Grønlandsisen, ferden
20 over Polhavet var prøver på hypoteser, beviser for hans opfatning. Og de gjorde ham til det samlende nasjonale symbol som han blev.

Bjørnson skrev i sitt dikt, mens vi ventet på "Fram":

25 "Han satte ud som tanken gaar,
fra kjendt mod ukjendt ved at ane.
Aarhundres gjetning angstfuld staar,

der han forsvandt med Norges fane."

30

Men Norges fane hvilte trygt i hans hånd, han førte den frelst tilbake fra
tåkeheimen, og han slapp den ikke. Med full rett kunde Erik Werenskiold tegne
Olav Trygvason i hans billede. Slik stod han i vår bevissthet, og slik kommer han
til å bli stående.

35

1905 kalte på det klokeste og sterkeste i ham, og han blev vår beste ambassadør,
ikke bare ved det hof, han var knyttet til, men hos folkene og i verdens
omdømme. Den diplomatiske gjerning var for ham bare et pliktmessig
tidsfordriv, som han skyldte sitt land, men som han skyldte sig selv å vende
40 tilbake fra. Landet kalte igjen på ham, og han dro ut i særlig misjon midt under
verdenskrigen; og nu nådde han ikke mer tilbake til de stille studier. Fra arbeidet
for Norge og for å sikre Norge tilførsler blev han kalt til å arbeide for det ene
land efter det annet, det ene folkeslag efter det annet, for å sikre dem tilførsler,
for å hjelpe de lidende, for å hjemsende fangene. Og han som mer enn de fleste
45 ringeaktet titler, fikk den smukkeste nogen mann har båret: høikommissær for
flyktninger.

50

Her hjemme er hans navn blitt æret ved å knyttes uløselig til det store fond, som
blev muliggjort ved hans innsats i videnskapen. Ute i verden er hans navn blitt
knyttet til et annet fond, det fond som skulle sikre de statsløse deres
menneskerett. Et Nansen-pass er blitt det dokument, som er deres vern og
beskyttelse.

55

Gjennem det nasjonale til det internasjonale, gjennom arbeidet for
gjenreisningen av sitt eget lands forsvar til arbeidet for å sikre verdensfreden,
gjennom gjerningen for Norge til innsatsen i Folkeforbundet - det er den store
linje i hans virke.

60

Undrende står vi ved hans død. Et så rikt veld av liv slukket, så meget lysende
varme blitt kald. Og allikevel - for ham selv var det en lykke å kalles bort, mens
han ennå sto i sin krafts tid. Ennu syntes han, at han kunde nå alt. Ennu hadde
han følelsen av, at store oppgaver ventet ham, ennu lengtet han mot de fjerne
mål, mot stillheten og viddene, mot det store øde og det grenseløse utsyn fra
ungdommens dager. Han blev skånet for nederlag og opgivelse. Han fikk gå
65 over i det store ukjente, mens Norges fane ennå hvilte trygt i hans hånd, og han
hadde ikke følelsen av, at den blev for svak til å bære.

Hans minne samler oss alle som hans gjerning samlet oss. Vi sier med Bjørnsons
ord ved Schweigaards bære:

"Hjælp os, Gud, så vi kan lære,
naar Lys i Landet Du vil bære,
Gud, Du veed, hvor smaa vi ere:
O, giv os Længsel, Folke-Ære,
at vi det Store ej forsmaa!"

Vi lyser fred over Fridtjof Nansens minne og vil bevare det høit og i ære.

Kilde

Stortingtidende 1930, s. 1584-1585.

Emner

Fridtjof Nansen, Hyllest, Minnetale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/landet-har-mistet-en-dadskraft>